

שַׁעַר בַּת רַבִּים

(שיר השירים ז ה)

...זו הלכה שיוצאה מכית שער ומרווחת לרבים (שהש"ר ז י)

כ"ק אדמו"ר רבי חיים מרדכי רוזנבוים זצלה"ה מנדבורנה

ביום כ"ד באייר תרס"ג, ורחה שמשו של רבי חיים מרדכי בעיר טשערנוביץ, בבית אביו הרה"ק רבי איתמר זצלה"ה מנדבורנה, ערדו רץ בשנים ניכר היה בו כי גדול יהיה, כל מעשיו גיטויו והליכותיו נשאו עליהם את חותם האצילות של שושלת אבותיו הקדושים לבית קרעטשניץ.

בן אחת עשרה שנים היה עת נתן בו דודו הגדול הרה"ק רבי אליעזר זאב זצלה"ה מקרעטשניץ את עיניו ונתקשר עמו בקשר של שידוכין, כאשר עד מועד החתונה שנקבעה לראש חודש אדר ב' תרפ"ב הספיק החתן לסיים את כל הש"ס כולו בעיון עם הראשונים והאחרונים. שש שנים היה סמוך על שלחן חזונו הק' בסיגעט, שם התעלה במחיצתו בתורה ובעבודת ה' טהורה.

עד לא מלאו לו כ"ה שנה, וחזקה עליו פקודת אביו הק' לקבוע את מושבו בעיר סערט ולהתחיל בהנהגת עדת ישורון. מכאן ואילך נתגלה אורו לרבים ויצא טבעו לעולם. הנהגתו את עדת ה' היתה כדרך הצדיקים תלמידי הבעש"ט זי"ע, בהורחת אור האמונה בלב אנשי שלומו, בעבודת קודש בעוז ובתעצומות.

בימי הרס עולם, עת קדרו שמי היהדות באירופה, עברה הכוס גם על קהילת סערט, ותושביה הוגלו בעירום ובחוסר כל למחנות הסגר בטרנסניסטריה, שם היו במצור ובמצוק כשחייהם תלויים להם מנגד. באותם ימי אפילה התבלטה דמותו הענקית של רבי חיים מרדכי אשר לא זו כמלא הנימה מעבודת הקודש שלו. באותה התלהבות ודביקות, באותה מסירות נפש לקיום המצוות בהקפדה על כל קוץ ותנ.

בשנת תש"ה, עם תום המלחמה שבו שרידי הגולים לקומם את הריסות בתיהם בסערט. מכיון שהעזובה התורנית היתה רבה לא המתין רבי חיים מרדכי עדי יעלה בידי המשפחה כולה לעזוב את ארץ הדמים ולעלות לארה"ק כמשאת נפשו, תחילה שלח את בנו (הוא כ"ק אדמו"ר מנדבורנה שליט"א) בגפו ירושלימה, ללמוד בישיבת הגרי"צ דושינסקיא, ואחריו את בנו הצעיר מ' אייויקל הי"ד (אשר נספה מירי שוטר בריטי על סיפון אוניית המעפילים בואכה חיפה), רק בשנת תש"ח, בימי חזל המועד סוכות, עלה בידו לעלות ארצה עם יתרו בני משפחתו ולהשתקע בה.

את מקום מושבו קבע בבתי אוגריין שבירושלים, אלא שבאותה העת פרצה מלחמת השחרור והמקום הפך למסוכן עקב קרבתו לחיית. משכך, העתיק רבי חיים מרדכי את חצר הקודש לעיר יפו, בה פתח בית מדרש אשר הפך עד מהרה לאבן שואבת למבקשי ה'. תפילותיו הלוהטות והשלחנות אשר ערך בלילות שבת עד שעות הבוקר המוקדמות, היו לשם דבר ומשכו אליהם רבים וטובים. אף ישיבה גדולה פתח במקום, בה קנו את משנת תלמודם עשרות בחורי חמד תחת הכוננו ופיקוחו האישי. בשנת תשכ"א העתיק את הישיבה וחצר הקודש לבני ברק, ומשם היתה מצודתו פרוסה על פני כל הארץ עד ליום פטירתו בט"ו לחודש טבת תשל"ח, ומנו"כ בהר הזיתים.

תודתו נתונה להרב חיים שמואל סרנה, הרב שמואל צבי גנץ והרב חיים מרדכי אשכנזי – אנשי מערכת 'משמרת איתמר' ומכון 'מים חיים', אשר בסוב עינם המציאו לידינו אגרת כתי"ק זו על מנת לפרסמה כאן. מן השמים יברכך.

בענין מלאכה שנעשתה במי מקוה האם נפסלו לנט"י

סאה לבר אף שאיננה כשרה אלא שאובים לגמרי. ולכאורה יש ללמדו מלשון השו"ע שכ' אלא במים שאובים כו' אבל לא במי מקוה, דכוונתו מים שאובים שאין בו ארבעים סאה אבל ארבעים סאה מכונסים שכשרים לבעל קריין אינם נקראים שאובים לענין זה כיון שעולה לטבילת כל הגוף, כן רציתי לדון לכאורה.

וראיתי שכ' הרמב"ם ז"ל שם ה"ה: ואם הטבילין במים שאין בהם שיעור מקוה או במים שאובין שבקרקע לא עשה כלום שאין המים שאובין מטהרין את הידים אלא בנטילה, וכתב הראב"ד: זה אינו מחזור שהרי בעלי קריין טובלים בהם אע"פ שהן שאובין אם יש בהם ארבעים סאה בקרקע עכ"ל, משמע מהראב"ד דאם כשרים לטבילת עזרא כשרים אף לטבילת ידים, ומכ"ש שאינם נפסלים ע"י עשיית מלאכה לשאוב מהם לנט"י אף לדעת הרמב"ם שכתב שאין המים מטהרים את הידים אלא בנטילה. והמגדל עוז כתב שם על הראב"ד: לא ידעתי מאין לו זה החילוק בבעלי קריין יותר משאר הטמאים כי המקוה וכל דיניו שוה בכלם, עיין שם באורך דבריו.

ופליאה בעיני, הלא דבר זה יש לו מקור בירושלמי פ"ג דברכות (הלכה 7): א"ר ינאי שמעתי שמקילין ומחמירים בה וכו' מקילין בה לרחוץ במים שאובים מחמירים בה לטבול במים חיים, והחרדים ז"ל כתב 'מים חיים לאו דוקא דה"ה למקוה מי גשמים אלא לאפוקי שאובים'. עכ"פ לדעת המקילים יש חילוק בין שאר טמאים לבעלי קריין. ועוד הלא הוא משנה מפורשת פ"ח דמקואות דבעלי קריין טובלים

בעזה"י אור ליום ד' לס' נעשה ונשמע תשי"ד לפ"ק

מן שמיא הנא וחסדא וברכתא מכל צדדא א"כ הבחור כארוים מו"מ בתורה ובראה חכו ממתקים וכלו מחמדים כמור וכו'.

אהדשה"ט,

הנני בזה בדבר אשר דיברנו בענין שאיבת מים מן המקוה כשרה לנטילת ידים, דין זה מבואר ומפורש בש"ע או"ח סימן קס (סעיף טו) וז"ל: אין המלאכה פוסלת אלא במים שאובין בין שהם בכלים בין שהם בקרקע אבל לא במי מקוה או מעיין בעודם מחוברים, עכ"ל.

מקור דין זה הוא מהרמב"ם פ"ו מהל' ברכות (ה"ח): כל מים שנעשה בהן מלאכה נעשו שופכין ופסולין לנט"י, כיצד מים שאובין שהדיח בהן כלים או ששרה בהן פתו וכיוצא בזה בין בכלים בין בקרקעות פסולין לנטילת ידים, עכ"ל. וכתב הכסף משנה: פ"ק דידים עשה בהם מלאכה וכו', ומפרש רבינו דלא שנא בכלים ולא שנא בקרקעות נפסלו לפי ששמים מכלל השופכים וכו' והיינו במים שאינן נובעים אבל במים נובעים או במי מקוה נראה מדברי רבינו דלא נפסלו בכך מדכתב מים שאובין שהדיח בהם כלים וכו' משמע דדוקא בשאובים הוא דפסל עכ"ל, וכ"כ בב"י עיי"ש. וכן הובא בב"ח, וכתב שם: וטעמו דכיון דנעשה בהם מלאכה אינם פסולים אלא בשאובין אבל בעודם מחוברים לא נמאסו משתיה, עכ"ל.

ונשאר לנו לדעת אם מי מקוה כוונתם דוקא מקוה כשרה ממי גשמים או שהוכשרה ע"י מי גשמים, או אפשר אף מי מקוה מארבעים

אין לי כעת להאריך בזה ועוד חזון למועד...
עיין בר"מ שם.

ובזה הנני מורו ומלמדו להועיל, השפל והנבזה מצפה לרחמי
שמויא בכל ענינים ולראותך ת"ח וי"ש [=יורא שמים] ובר
מזל.

חיים מרדכי רוזנבוים

במים שאובים, עיי"ש במשנה א' ובר"ם והר"ש
שם, וכן כתב הב"י בסי' פח וכן כתבו כל
האחרונים, נמצא לפי זה דמים שאובים ארבעים
סאה מכונסים בקרקע דכשרים לטבול בהם לא
הופסלו במלאכה לשאוב מהם מים לנטילת
ידיים. ואם אפשר יש לדון עוד דטבילה זו דוקא
לתורה ולתפלה ולא לעלות מטומאתן לתרומה
וקדשים¹.

1. בעיקר ספיקא דאדמו"ר זצלה"ה עיין בספר תהלה לדוד (סי' קס אות ו) שנסתפק בהכי, ושם מבואר דפשיטא
ליה דלדעת הרמב"ם דס"ל דמ' סאה שאובין פסולין לטבילת ידיים בודאי גם מלאכה פוסלת בהם, ונסתפק להראב"ד
דס"ל דכשרים לטבילת ידיים דאפשר דמלאכה פוסלת בהם, עיי"ש, וזה איפכא ממש"כ אדמו"ר זצלה"ה. וע"ע
בספר ערוך השלחן (סי' קס סעי' יב) שכתב וז"ל: "ואין המלאכה פוסלת אלא במים שאובים בין שהם בכלי בין
שהם בקרקע בפחות ממ' סאה וכו', מבואר בדבריו דפשיטא ליה דבמ' סאה בקרקע אף שהם שאובין אין המלאכה
פוסלת בהם, ומדסתם דבריו משמע דס"ל דגם הרמב"ם דס"ל דפסולין לטבילת ידיים מודה בדין זה, כדברי אדמו"ר
זצלה"ה.